Lietas Nr.11410103817
KA04-0471-18/21
ECLI:LV:RAT:2018:0611.11410103817.5.L

LĒMUMS

Rīgā 2018.gada 11.jūnijā

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija
tiesas sēdes priekšsēdētāja Smaida Gļazere,
tiesnese Ingūna Amoliņa,
tiesnese Iveta Vīgante,
piedaloties prokurorei Ērika Rudzīte
aizstāvim Genadijam Ivankinam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja krimināllietu saistībā ar apsūdzētā /pers. A/, personas kods /personas kods/, apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2018.gada 6.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas rajona tiesas 2018.gada 6.februāra spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 176.panta pirmajā daļā, par to, ka izdarīja svešas kustamas mantas nolaupīšanu saistītu ar vardarbību.

Par minētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanu /pers. A/ sodīts ar brīvības atņemšanu uz 7 mēnešiem, bez mantas konfiskācijas, ar probācijas uzraudzību uz 1 gadu.

Soda termiņu nospriests skaitīt no 2018.gada 6.februāra, soda izciešanas termiņā nospriests ieskaitīt aizturēšanā un apcietinājumā pavadīto laiku no 2017.gada 27.decembra līdz 2018.gada 5.februārim. /pers. A/ piemērotais drošības līdzeklis – apcietinājums – atstāts līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu izlemts kompensācijas pieteikums un izlemts jautājums par procesuālo izdevumu piedziņu.

[2] Apsūdzētais iesniedza apelācijas sūdzību, kurā lūdz samazināt noteiktā brīvības atņemšanas soda un papildsoda termiņu, norādot, ka piespriestais sods ir bargs pie nosacījuma, ka viņš iepriekš nav tiesāts.

[3] Prokurore Ē.Rudzīte iesniedza rakstveida viedokli par apelācijas sūdzību, norādot, ka pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts, jo ir tiesisks un pamatots.

Viedoklī norādīts, ka pirmās instances tiesa lietu iztiesājusi atbilstoši Kriminālprocesa likuma normu prasībām, tiesa nav pieļāvusi Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus.

[4] Aizstāvis G.Ivankins iesniedza rakstveida viedokli par apelācijas sūdzību, norādot, ka pirmās instances tiesas spriedums ir atceļams daļā par piespriesto sodu un pieteikto kaitējuma kompensāciju un šajās daļās taisāms jauns spriedums.

Viedoklī norādīts, ka pirmās instances tiesa nepamatoti atzinusi par apsūdzētā atbildības pastiprinošu apstākli to, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts narkotisku vielu ietekmē, jo lietā nav pierādījumu, ka 2017.gada 21.decembrī apsūdzētais prettiesiski lietoja narkotiskas vielas. Savukārt /pers. A/ liecība, ka viņš bija narkotisko vielu ietekmē, nevar būt par pamatu atbildību pastiprinoša apstākļa konstatēšanai.

Pirmās instances tiesa nav atzinusi par apsūdzētā atbildības mīkstinošu apstākli to, ka viņš aktīvi veicinājis noziedzīgā nodarījuma atklāšanu un izmeklēšanu. No 2018.gada 9.janvāra protokola par liecību pārbaudi uz vietas izriet, ka apsūdzētais labprātīgi norādīja nozieguma izdarīšanas vietu, kā arī vietu, kur tika atrasts cietušajai piederošais maks.

Aizstāvis norāda, ka no sprieduma aprakstošās daļas izriet, ka apsūdzētais atzīts par vainīgu par cietušajai piederošās rokassomiņas 50 EUR vērtībā, maka 40 EUR vērtībā un naudas 30 EUR apmērā nolaupīšanu. Līdz ar to ar noziedzīgu nodarījumu cietušajai nodarīts mantisks zaudējums 120 EUR. Ņemot vērā, ka somiņa ar tās saturu, maks un 2 EUR tika atrasti un ir atdoti cietušajai, neatlīdzināts zaudējums ir 28 EUR. Tas, ka laupīšanas rezultātā bojātas brilles 100 EUR vērtībā netika norādīts kā noziedzīga nodarījuma objektīvās puses sekas un lietā nav pierādījumu par briļļu bojāšanu. Turklāt apsūdzētajam netika inkriminēts noziedzīgs nodarījums - mantas tīša iznīcināšana un bojāšana.

[5] Krimināllietu tiesas kolēģijas tiesnese 2018.gada 10.aprīlī pieņēma lēmumu krimināllietu iztiesāt mutvārdu procesā, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 561.^{1}panta ceturto daļu.

[6] Tiesas sēdē apsūdzētais uzturēja apelācijas sūdzību ar tajā izklāstītajiem motīviem. Uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums ir atceļams, jo tiesa nepareizi piedzina zaudējumus. Noziedzīga nodarījuma izdarīšanas dienā narkotiskās vielas nav lietojis, pirms apcietinājuma dzīvoja pie mammas, strādāja celtniecībā, arī ārzemēs. Viņam ir mazgadīgs bērns, kuru jāatbalsta finansiāli. Piecus gadus slimo ar pašlaik neārstējamām slimībām.

[7] Tiesas sēdē aizstāvis pilnībā uzturēja savu iesniegto rakstveida viedokli.

[8] Tiesas sēdē prokurore pilnībā uzturēja savu iesniegto rakstveida viedokli. Norādīja, ka pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts, jo tas ir likumīgs un pamatots.

Motīvu daļa

[9] Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts, bet apelācijas sūdzība ir noraidāma.

[10] Krimināllieta pirmās instances tiesā iztiesāta, neizdarot pierādījumu pārbaudi tiesas izmeklēšanā, kā to noteic Kriminālprocesa likuma

499.pants. Pierādījumu pārbaudes neizdarīšanas procesuālā būtība un sekas procesā iesaistītajām personām tika izskaidrotas.

Tiesas kolēģija atzīst, ka krimināllietas iztiesāšana notikusi, ievērojot procesuālo kārtību un dodot apsūdzētajam iespēju pilnvērtīgi izmantot likumā piešķirtās tiesības.

[11] Tiesas kolēģija, pārbaudot pirmās instances tiesas spriedumu daļā par apsūdzētajam noteikto sodu, atzīst, ka pirmās instances tiesa ir novērtējusi visus tos apstākļus, kas ietekmē soda noteikšanu.

[12] Tiesas kolēģija, izvērtējot apelācijas sūdzībā izklāstītos argumentus, atzīst, ka nav tiesiska pamata apsūdzētajam noteiktā soda mīkstināšanai tālāk izklāstīto motīvu dēļ.

[12.1] Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti konstatēja, ka apsūdzētais ir izdarījis smagu noziedzīgu nodarījumu un, nosakot sodu par nozieguma izdarīšanu, ir izvērtējusi Krimināllikuma 35.pantā paredzēto soda mērķi, ņēmusi vērā Krimināllikuma 46.pantā paredzētos soda noteikšanas vispārīgos principus un noteikusi sodu, ievērojot noziedzīga nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, vienu atbildību mīkstinošo apstākli, divus atbildību pastiprinošos apstākļus. Pirmās instances tiesa neatstāja bez ievērības arī to, ka apsūdzētais ir izmantojis Kriminālprocesa likuma 21.pantā paredzētās tiesības uz sadarbību un izvēlējies vienkāršāka procesa veidu. Pirmās instances tiesa savus secinājumus par soda veida un mēra izvēli ir pamatojusi ar Krimināllikuma normām.

[12.2] Aizstāvis norādījis, ka par apsūdzētā atbildību mīkstinošo apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 2.punktu būtu atzīstams arī tas, ka viņš liecību pārbaudē uz vietas labprātīgi norādīja nozieguma izdarīšanas vietu un norādīja vietu, kur tika atrasts cietušajai piederošais maks, tādējādi apsūdzētais veicinājis izmeklēšanas gaitu. Tomēr aizstāvis nav argumentējis, kā izpaudās viņa aizstāvamā noziedzīgā nodarījuma atklāšanas un izmeklēšanas aktīva veicināšana.

Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 2.punktā atspoguļots atbildību mīkstinošais apstāklis – vainīgais aktīvi veicinājis noziedzīgā nodarījuma atklāšanu.

Skaidrojot šā atbildību mīkstinošā apstākļa izpratni, judikatūrā norādīts, ka aktīvā rīcība, veicinot noziedzīga nodarījuma atklāšanu un izmeklēšanu, var izpausties tādējādi, ka vainīgais sniedz pirmstiesas izmeklēšanas iestādēm patiesu informāciju, kura tām nebija zināma (*Augstākās tiesas 2008.gada 18.augusta lēmums lietā Nr.SKK-461/2008, 2016.gada 28.janvāra lēmums lietā SKK-0104/16)*. Šādas atziņas paustas arī juridiskajā literatūrā: "Tā var būt informācija par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, norādot uz tā izdarīšanas vietu, noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rīkiem un līdzekļiem un to atrašanās vietu, var izpausties kā priekšmetu izdošana, kam kriminālprocesā var būt pierādījumu nozīme un citāda aktīva rīcība, palīdzot pierādījumu savākšanā kriminālprocesā. Tas vien apstāklis, ka persona uzreiz izmeklēšanā atzinusies tai inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, nav atteikusies liecināt par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas apstākļiem, nebija pretdarbojusies amatpersonām, kuras veic kriminālprocesu, vēl nenozīmē to, ka viņa pati aktīvi veicinājusi noziedzīga nodarījuma atklāšanu un izmeklēšanu" (*U.Krastiņš, V.Liholaja. Krimināllikuma komentāri, pirmā daļa (I-VIII nodaļa*). *Rīga, Tiesu namu aģentūra. 2015 209.lpp.)*.

No krimināllietas materiāliem izriet, ka pirmstiesas kriminālprocesā /pers. A/ bija izsludināts meklēšanā, aizturēts gandrīz nedēļu pēc laupīšanas izdarīšanas, sniedzot liecības kā aizturētais viņš pilnībā atzina savu vainu un izstāstīja laupīšanas izdarīšanas apstākļus. Būdams aizdomās turētā statusā tika uzaicināts liecību pārbaudē uz vietas parādīt, kur un kādos apstākļos izdarīja laupīšanu, kam /pers. A/ piekrita.

Tiesas kolēģija, izvērtējot apsūdzētā darbības pirmstiesas kriminālprocesā, nekonstatē atbildību mīkstinošo apstākli, kas paredzēts Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 2.punktā, jo nesaskata tādas darbības, kas būtu vērtējamas kā aktīva noziedzīgā nodarījuma atklāšana un izmeklēšanas veicināšana.

[12.3] Aizstāvis norādījis, ka pirmās instances tiesa nepamatoti atzinusi par apsūdzēta atbildības pastiprinošu apstākli to, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts narkotisku vielu ietekmē.

Tiesas kolēģija atzīst, ka Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 12.punktā paredzētais atbildību pastiprinošais apstāklis ir konstatēts pamatoti. No minētās tiesību normas satura un jēgas izriet, ka atbildību pastiprinoša apstākļa konstatēšana ir saistīta tikai ar fakta konstatēšanu, ka noziedzīgu nodarījumu izdarījusī persona atradusies alkohola, narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošo vielu ietekmē (*Augstākās tiesas 2012.gada 8.novembra lēmums lietā Nr.SKK-456/2012*).

[12.4] Pirmās instances tiesa pamatoti noteikusi sodu brīvības atņemšanas veidā, jo alternatīva soda piemērošana konkrētajā gadījumā nav iespējama. Pretēji apsūdzētā norādītajam, viņam jau iepriekš bija noteikti ar brīvības atņemšanu gan saistīti, gan nesaistīti sodi, taču viņš turpināja izdarīt noziedzīgus nodarījumus un nav izdarījis attiecīgus secinājumus par likumības un vispārpieņemto uzvedības normu ievērošanu. Ņemot vērā to, ka apsūdzētais nav pārtraucis savu prettiesisko rīcību un turpina izdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus, tiesas kolēģija atzīst, ka tomēr katrai nākamajai krimināltiesiskajai represijai ir jābūt bargākai.

Turklāt jāņem vērā, ka ir konstatēti divi atbildību pastiprinoši apstākļi, kuru esamība ir pamats bargāka soda mēra piemērošanai salīdzinājumā ar sodu, kāds būtu piespriežams, šādus apstākļus nekonstatējot *(Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu 2008.gada 25.aprīļa kopsapulces lēmums).*

[12.5] Tiesas kolēģija atzīst, ka nav pamata samazināt arī noteiktās probācijas uzraudzības termiņu.

Krimināllikuma 176.panta pirmās daļas sankcija paredz obligātu prasību piemērot papildsodu - probācijas uzraudzība. Šādu papildsodu tiesa piespriež, lai nodrošinātu notiesātās personas uzvedības uzraudzību, sekmētu šīs personas resocializāciju un jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas novēršanu.

Ņemot vērā to, ka /pers. A/ ir tendēts izdarīt noziedzīgus nodarījumus, un lai nodrošinātu viņa uzvedības uzraudzību, tiesas kolēģijas ieskatā, ar pirmās instances spriedumu piespriestais probācijas uzraudzības termiņš ir adekvāts.

[12.6] Tiesas kolēģija atzīst, ka apsūdzētā norādītie ģimenes apstākļi, veselības stāvoklis, nevar būt par pamatu soda mīkstināšanai. Ne pienākums rūpēties par ģimeni, ne iespējamās sekas nav atturējušas viņu no kārtēja noziedzīga nodarījuma izdarīšanas.

[12.7] Ņemot vērā izklāstīto [12.1] – [12.6], tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesas noteiktais sods un papildsods par apsūdzētajam inkriminēto noziedzīgo nodarījumu ir taisnīgs, samērīgs, individualizēts un atbilstošs noziedzīga nodarījuma raksturam, kaitīgumam, apsūdzētā personībai, līdz ar to nav tiesiska pamata to mīkstināšanai.

[13] Tiesas kolēģija atzīst par nepamatotiem aizstāvja un apsūdzētā iebildumus apelācijas instances tiesā par kaitējuma kompensācijas piedziņu.

Tiesas izmeklēšana un tiesas debates apelācijas instances tiesā notiek sūdzībā izteikto prasību apjomā un ietvaros, kurus nedrīkst pārsniegt, izņemot gadījumus, kad apelācijas instances tiesai rodas šaubas par pirmās instances tiesas konstatēto apsūdzētā vainu vai atbildību pastiprinošiem apstākļiem, kā to noteic Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmā daļa.

Lieta pirmās instances tiesā iztiesāta, neveicot pierādījumu pārbaudi, apsūdzētais pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzējis tikai daļā par viņam piespriesto sodu un tiesas kolēģija nekonstatē iemeslus, kuru dēļ būtu nepieciešams pārsniegt apelācijas sūdzības robežas.

[14] Tiesas kolēģija konstatē procesuālos izdevumus par zvērināta advokāta G.Ivankina sniegto juridisko palīdzību apsūdzētajam apelācijas instances tiesā, kuram saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 84.pantu un 2009.gada 22.decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.1493 "Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzinātajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību" no valsts līdzekļiem izmaksājami

125 EUR.

Tiesas kolēģija atzīst, ka procesuālie izdevumi 45 EUR sedzami no valsts līdzekļiem, jo lietas izskatīšana rakstveida procesā nenotika apsūdzētā neatkarīgu iemeslu dēļ. Savukārt procesuālie izvedumi 80 EUR saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 368.panta pirmo daļu ir piedzenami no apsūdzētā, jo tiesas kolēģija nekonstatē apstākļus, kas būtu par pamatu apsūdzētā atbrīvošanai no procesuālo izdevumu segšanas, proti, nav ziņu, ka apsūdzētais ir maznodrošināts, ka viņa apgādībā atrodas personas, kuru mantisko stāvokli var būtiski ietekmēt procesuālo izdevumu piedziņa.

Rezolutīvā daļa

[15] Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 1.punktu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

nolēma

atstāt negrozītu Rīgas rajona tiesas 2018.gada 6.februāra spriedumu.

Piedzīt no /pers. A/ valsts labā procesuālos izdevumus 80 EUR (astoņdesmit *euro*) par aizstāvja Genadija Ivankina sniegto juridisko palīdzību apelācijas instances tiesā un noteikt 30 dienu termiņu to labprātīgai samaksai no nolēmuma spēkā stāšanās dienas.

Procesuālos izdevumus par aizstāvja iesniegto viedokli 45 EUR (četrdesmit pieci *euro*) segt no valsts līdzekļiem.

Lēmumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā Kriminālprocesa likuma 574., 575.pantā paredzētajos gadījumos, iesniedzot sūdzību vai protestu Rīgas apgabaltiesā.

Pilns lēmums pieejams 2018.gada 15.jūnijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Gļazere

Tiesnese I.Amoliņa

Tiesnese I.Vīgante